

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Danske Ordsprog og Mundheld, samlede og ordnede af Nik. Fred. Sev. Grundtvig

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Danske Ordsprog og Mundheld, samlede og ordnede af Nik. Fred. Sev. Grundtvig", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 71. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker:
https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1845_808A-txt-shoot-idm6024/facsimile.pdf (tilgået 15. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommersielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Morgen — Mørke.

71

- Aften er aldrig Morgen lig.
Min Mund er i mit Brod, den skal sige hvad jeg
vil. S.
1880. Stenen af Haanden og Ordet af Munden er ei meer
i vor Magt. S.
Man skal ikke giøre en Pung af sin Mund.
Enhver maa vide, hvad hans Mund siger.
Pas paa din Mund, hvor Ord koste Penge!
Kris ikke ud og lad din Mund blive hjemme!
1885. Mad stopper Mundet.
Blader fra Munden!
Munden holder nos.
Presten og Hundten tjener Jøden med Munden.
Jumpe er Muus, som hun maa, i fattig Kones Post,
men kommer Rat og søger hende fraa, hun tor deraf
lædt kun rose. R.
1870. Det er en dristig Muus, der tor giøre Rebe i Rat-
tens Dre. S.
Muus føder Myssling. S.
Centregig er magtig, M.
Træk ham ud, han mærker Ord!
Penge har Zingen bdi Mørke L.
1875. Naar Musen er mat, er Metet best.
Magt bliver aldrig mat. S.
Sjæfer du dig ikke mat, du slaffer dig ikke mat.
Hinder jeg dig ille, jeg møder dig vel.
Hvor der er to slæbde Æg paa en Mark, skal de nos
modes.
1880. Venner kan modes, Værge ei. S.
Tyven elster Mørket.
Alle Svin er sorte i Mørke.
Man seer lige saa godt i Mørke, som foruden Lys.



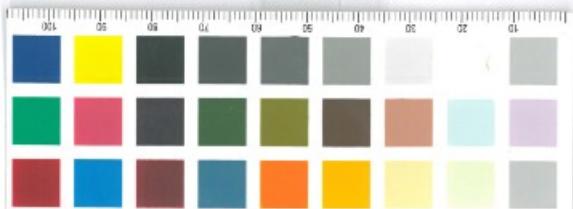
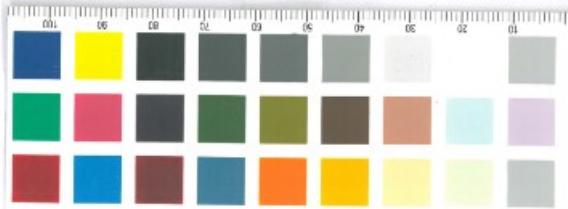
Næst — næst.

- Allting forgaær uden Guds Næste. Et.
1885. Vi beder om Næste, ei om Ret.
Lad Næste gaae for Ret!
Næste er bedre end Ret. U.
Næstelost Høstlab er fällt fra Gud. U.
Krum Haand gier nædig Dom.
1890. Naar man gaaer paa sine Been, sparer man Bogn-
Leien.
Naar Stodderen er vred, maa Sive-Doren undgaaelde.
Naar Breden er endt, er Bennen stændt.
Naar der gaaer Hul paa Snieren, saa bliver han rund.
Naar Himmel falder ned, falder fuglene med.
1895. Naar det regnere paa Presten, drypper det paa
Degnen.
Naar man vil spille med Næse, maa man have en
Gaas i Munden.
Naar hundene giver, saa gaaer Tyvne.
Naar hundene falder ned, brister mangen Leertryde. U.
Naar Solen gaaer ned i Vesten, saaer den op i
Øster. M.
1900. Naar Hovedet er borte, har Nesten Helligaften.
Naar Biseren er borte, flyver Bierne viste.
Naar man tier, da fortaler man sig ille.
Naar Armen fræger, da gaber Munden. U.
Naar Bognen hebler, flyver Alle øster.
1905. Naar Barnet er død, er Hæderstabet ude.
Naar Frugten er moden, falder den gittre af.
Naar Træet falder, vil Alle fanse Spaener. S.
Naar Honen har strabel, seer den til Moen. S.
Naar man dræffer af Bløstellen, synker det ikke i Glasset.
1910. Naar flyver de hvide Fluor?



- Naar Fluuen kommer Lyset for nær, da holder den
Bingerne. M.
Naar Manden elster hvad Konen harer, da harer
Konen hvad Manden elster. M.
Naar det fryser med Sonden, fryser Tappen i
Tonden.
Naar Ingen Andre vil doe, saa maa Doctoren. M.
1915. Naar Høl lever Iste, lever Doctoren godt. M.
Høbti Navnen ille kan sie, naar han har, maa han
strige, naar han fates. M.
Naar du Dempet din Brede, da draber du din
Fjende. M.
Naar der bliver to Sondager i een Uge (kan man
faae alt hød man vil have).
Naar man slaer imellem en Klof Hunde, piber den,
man rammer.
1920. Det er ingen Sag at kose, naar man bare har
Penge.
Naar Pigen beiter, faaer Svunden ikke Nei.
Man stal klæde, naar Svolen bygger. S.
Naar jeg veller min Haand og tager min Dast,
sagde Drengen, saa er min Lære lært.
Naar Krofotillen ynskomst grodet, den allersnarest
Høl opbeder.
1925. Man kan føre en Nar til Rom og tilbage, og han er
Nar endda.
Man stal kiende en Nar paa Noget.
Narre stal lyskes med Knipler. S.
Hvem der giver Narre Lon, faaer selv dobbelt. M.
Gior aldrig Nar ad gamle Høl! Den kan selv blive
gammel).

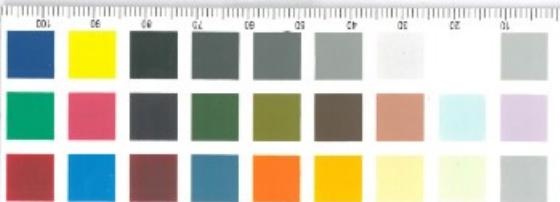
1930. Gior du Nar ad mig, gior du Nar ad Vorherre,
gior du Nar ad mine Skader, gior du Nar ad min
Skader.
Naar Narren gaaer, tager han en med sig.
Narre-Skibet findes i alle Havn. S.
Natten er vor egen (siger Tyve og Trælle).
Natteskrift er god.
1935. Naturen gaaer over Optugtelsen.
Det er bedst at lade Naturen hjelpe sig selv.
Konsten maa komme Naturen til Hjælp.
Man kommer ingen Bes, naar man har Naturen
imed sig.
Navnet gier intet til Sagen.
1940. Tag ille Guds Navn forsængelig!
Det nyter ikke, man har Navnet, naar en Ander
har Gaonet.
Det er bedst at fulde enhver Ting ved sit reelle Navn.
Hoo Sag løger, skal Navn nævne.
Man kan ikke faae mindre end Nei.
1945. Nogen Naade er god.
Enhver vil gjerne have Noget for Sit.
Man skal have Noget at forberede Tiden med.
Noget er bedre end Intet (sagde Spillemanden, han
sik et Dresigen).
Noget for Noget, skal Venstab holdes.
1950. Hvor Noget er inde, kommer ogsaa Noget ud.
Man Kagen dog hos Nogle faaer. Ps.
Der skal Meget til Nof.
Snak har man Nok af.
Enhver kan have Nok i sin Deel.
1955. Den har Nok, som noices. S.
Naad har man Nok af, naar man ingen behover. L



Nok — nytte.

73

- Slukke man bryde sig om Alt hvad Holl liger, da Et
man Nok at bestille.
Det Verste er godt nok.
Det er ikke nu, som i gamle Dage.
1960. Man maa see ved de Lys, som nu brænder.
Man skal nytte den Sol, der nu stinner. *V.*
Med nye Holl kommer ny Gif.
Nye Køste fejrer immer godt.
Nye Kar er Lydende litere, de Gamle flyve om Is-
den. *V.*
1965. Alle Born ere Narre efter nye Klæder.
Man skal ikke sætte en ny Klud paa en gammel Kløje.
Hvert halvhundrede Åar en ny Verden. *S.*
Nye Viser høres heldt. *S.*
Nye Paafund kommer fra Kattlig-Holl. *S.*
1970. Gamle Harper kan godt faae nye Strange. *S.*
Der er intet Nyt under Solen.
Det er Nyt, som sjælden seer.
Immer noget Nyt, sjælden noget Godt.
Den gier også Nyt, som slæer det Gamle ihu.
1975. Det Gamle forgaarer, det Ny opstaaer.
Mygiske Mand er usilde Krigsfolk. *S.*
Nu kom jeg nys, sagde Soen i Kætageren.
Hvem der nyser haardt, faær god Skæbne. *V.*
Hvad kan det nytte, man ser det, naar man Intet
faær af det!
1980. De nyttigste Størner har de ringeste Navne. *M.*
Hvad rykker det, en Ko malter godt, naar hun spis-
der Mælken!
At nytte og fornivie, det skal man have for Øje.
Bodel med Bytten tager halve Nyitten. *S.*



Nytte — node.

- Hvad nyller det et Menneske, om han vandt al
Verden, og tabte sig selv!
1985. Gudsfrugt er nytig til Alting.
Mæld brænder saavel Ben som Uren. *V.*
Nær syder ingen Hær.
Nær ved slaer ingen Mand af Hesten.
Var nær til Hjelb, naar næst brænder! *V.*
1990. Man maa nok sidde sin Ben nær, men man maa
ikke sede Vaaret af ham.
Hvem der ploier nær Solen, skal høste nær Jorden. *S.*
Nær ikke Slangen i Barmen!
Man skal sætte Taxing efter Næring.
Tag saa Honning, at Bierne har Næring! *V.*
1995. Enhver er Tyy i sin Næring.
Jo nærmere Kisten, des længer fra Vorherre.
Enhver er sig selv nærmest.
Næst er den, i Hænde har. *V.*
Det bagfæste Lam er Ulven næst. *M.*
2000. Den Hunger er hedest, som næst er. *V.*
Den arvet bedst, som er Baaren næst. *S.*
Du skal ikke din Næste, som dig selv.
Den slaer ikke Dorren haardt i, som har sin Næse
imellert.
Næsviis Hone faær Kneps eller Korn.
2005. Nod gier næsviis. *S.*
Nod bryder alle Love.
I Nod skal man Venner kende.
Naar Noden er storst, er Hjælpen næst.
Øst og Øst er godt i Nod, Belling er end at føre.
2010. Man har lidt at give bort, Intet at nøde bort.
Man kan nøde et Haar tilbunds, men ikke til at
drille.



- Hvem der lader sig løffe til at fikse, skal lade sig nøde til at hænge.
Det er Synd at nøde Guds i Ondt.
Hvem der sidder godt, skal nødig reise sig.
2015. Den døvne Dreng og den varme Seng vil nødig fikses ab.
Nod-Løgn er ikke forbudt.
Nod-Værgo er allevene tilladt.
De ser alle min nægne Arm, men ikke min flunkne Tarm.
Naar man har Heden og Klaeden, skal man vermed nsiess.
2020. Man skal ikke løfe Olie i Idøen.
Hvem der er om sig, han faer Noget.
Det Mest i Verden er der et Om ved.
Om igjen!
Omfonst er den bittere Dob.
2025. Det er omfonst at lære Katten at muse, Giften at svemme og Drenen at flyve. S.
Det er omfonst at være Vand til Stranden (Ved til Skoven eller Tommer til Norge). S.
Det er omfonst at være Spindefox, pleie Strandbredden og bygge i Lusten. S.
En ond Mand er som en Djævel, og en ond Kvind som et hekt Hulvæde. M.
Onde Urke skal med Nod oprykkes. U.
2030. Onde Penge er allevene.
Det Onde skal nok spørges.
Ondt skal Ondt fortære.
Man skal gjore et Stort Gott for ille at have Ondt af ham.
Er dit Øje ondt, saa er Alting mortet.

